

**Postępowanie w sprawach
o dział spadku. Komentarz
praktyczny oraz wzory pism
procesowych i orzeczeń
sądowych**

Wydanie 5.

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Przedmowa

W wypadku dziedziczenia spadku przez kilku spadkobierców kształtuje się między nimi szczególny rodzaj wspólnoty, określanej przez Kodeks cywilny mianem wspólności majątku spadkowego. Czas trwania tej wspólności uzależniony jest w zasadzie od woli podmiotów ją tworzących, a więc spadkobierców i nabywców udziałów w spadku. Ustanowiona w wyniku spadkobrania wspólnota może być zatem zarówno stanem długotrwałym, jak i krótkotrwałym. Okres funkcjonowania wspólności majątku spadkowego jest ściśle związany z aktualnymi warunkami społeczno-gospodarczymi oraz stanem i rozmiarem majątku spadkowego, powstałego niezależnie od zachowań przyszłych spadkobierców.

Wszyscy powoli uczymy się zasad rządzących gospodarką wolnorynkową. O ile w poprzedniej formacji społeczno-politycznej i przy stosunkowo nieznacznym – na ówczesne czasy – poziomie za-
możności społeczeństwa kładziono nacisk na element tymczasowości i przejściowości wspólnot majątkowych, o tyle teraz utrzymanie stanu wspólności może być głęboko przemyślanym i racjonalnym rozwiązaniem. Renoma nazwiska spadkodawcy czy jego przedsiębiorstwa mogą odwozić spadkobierców od zamysłu dzielenia tego majątku spadkowego. Wymierną korzyścią majątkową może być korzystanie przez współspadkobierców z utrwalonej już na rynku nazwy firmy i czerpanie z niej dochodów. Jednak tempo życia i kanon gospodarki wolnorynkowej, polegający na swobodzie dopuszczalnych przez prawo dyspozycji majątkowych, może skłaniać spadkobierców do zniesienia wiążącej ich wspólności spadkowej. Trzeba jednak pamiętać, że domaganie się działu spadku mieści się w sferze uprawnień, a nie obowiązku spadkobiercy.

Dział spadku jest instrumentem prawnym, który prowadzi do zerwania łączącej spadkobierców wspólności i przyznania im oznaczonych praw majątkowych. Dział ten może być przeprowadzony różnymi drogami prawnymi. Dwa takie główne trakty prawne to dział na podstawie umowy stron i dział dokonywany przed sądem. Sam majątek spadkowy natomiast może być podzielony w różny sposób. Typowym sposobem podziału spadku jest jego dział w naturze, przyznanie spadku jednej osobie lub sprzedaż w drodze licytacji. Prowadzony przed sądem dział majątku spadkowego dokonywany jest na podstawie przepisów normujących postępowanie w sprawach o dział spadku. Niniejsza książka poświęcona jest temu, toczonemu przed sądem, postępowaniu (art. 680–689 KPC).

Każda sprawa o dział spadku jest inna, różny bowiem może być krąg spadkobierców i różnego rodzaju prawa majątkowe mogą zasilać masę majątkową podlegającą podziałowi. Aby spełnić wymogi użyteczności przedmiotowej publikacji, należało poruszyć w niej wiele aspektów i wątków, które mogą pojawiać się w różnych sprawach dotyczących działu spadku. Postępowanie działowe z uwagi na szerokie spektrum zagadnień dotyczących materii związanej z podziałem majątku spadkowego, z założenia samego ustawodawcy jest nie tylko złożone, ale i zwykle długotrwałe, a to ze względu na możliwość zgłoszenia w toku prowadzonego działu wielu roszczeń i żądań akcesoryjnych. Właśnie w tym przejawia się kompleksowość postępowania o dział spadku.

Ze względu na znaczny stopień powiązań działu spadku ze zniesieniem współwłasności i podziałem majątku wspólnego małżonków publikowana książka może być przydatna także przy prowadzeniu tych innych, przytoczonych spraw działowych. Element integracji postępowań działowych sprawia bowiem, że pewne rozwiązania prawne są wspólne dla wszystkich działów prowadzących do zniesienia wspólności majątkowych. Przedmiotowe opracowanie zostało wzbogacone także wzorami pism procesowych inicjujących dział spadku i dotyczących środków jego zaskarżenia oraz wzorami orzeczeń sądowych zapadających w toku postępowania działowego. Niniejsza praca uwzględni aktualny stan prawny oraz literaturę i orzecznictwo.

Na zakończenie pozwolę sobie jeszcze na chwilę osobistej refleksji. To już łącznie siódme wydanie mojego doktoratu, oczywiście zaktualizowane i uzupełnione. Dwie początkowe publikacje ukazały się pod tytułem „Postępowanie o dział spadku” (1. wyd. w 2006 r., 2 wyd. w 2010 r.), a kolejne pod tytułem „Postępowanie w sprawach o dział spadku. Komentarz oraz wzory pism procesowych i orzeczeń sądowych” (1. wyd. w 2012 r., 2. wyd. w 2015 r., 3. wyd. w 2018 r., 4. wyd. w 2020 r.). Nie pozostaje mi więc nic innego niż złożenie podziękowań, po pierwsze, dla rodziny za cierpliwość, wytrwałość i okazaną miłość, po drugie, dla Wydawnictwa C.H.Beck za zaufanie i wiarę w nieznanego w 2006 r. autora, a po trzecie dla najważniejszego odbiorcy, czyli Czytelnika, bez którego nie byłoby powodu do tej celebracji. Dla osób, które chciałyby się dowiedzieć więcej o wszystkich trzech działach majątkowych polecam pozycję mojego autorstwa „Autonomia i integracja postępowań działowych w prawie polskim”, która ukazała się w 2017 r.

Obrzebin, wrzesień 2022 r.

Andrzej Stempniak

[Przejdź do księgarni →](#)